

**НАЦРТ ЗАКОНА
О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОЈ
ДЕЛАТНОСТИ**

Члан 1.

У Закону о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка и 18/10), у члану 9. став 3. мења се и гласи:

„Стратегија се доноси за период од најмање пет година, а највише десет година, а измене Стратегије врше се по поступку предвиђеном за њено доношење“.

Члан 2.

Члан 10. мења се и гласи:

„Општи интерес у научноистраживачкој делатности, у смислу овог закона, остварује се путем програма од општег интереса за Републику.

Програми од општег интереса за Републику јесу:

- 1) Програм основних истраживања и основних усмерених истраживања;
- 2) Програм истраживања у области технолошког развоја; 3) Програм трансфера знања и технологија и подстицања примене резултата научноистраживачког рада;
- 4) Програм дугорочних истраживања од националног и стратешког интереса за Републику Србију;
- 5) Програм научноистраживачког рада Српске академије наука и уметности и Програм научноистраживачког рада Матице српске;
- 6) Програм обезбеђивања и одржавања научноистраживачке опреме и простора за научноистраживачки рад;
- 7) Програм суфинансирања изградње станова за потреба младих истраживача и научника у Србији;
- 8) Програм међународне научне сарадње од значаја за Републику;
- 9) Програм научноистраживачког рада центара изузетних вредности;
- 10) Програм подстицања и стипендирања младих и надарених за научноистраживачки рад;
- 11) Програм усавршавања кадрова за научноистраживачки рад;
- 12) Програм пројектног суфинансирања докторских академских студија
- 13) Програм набавке научне и стручне литературе из иностранства и приступа електронским научним и стручним базама података;
- 14) Програм издавања научних публикација и одржавања научних скупова;
- 15) Програм подстицаја активности научних и научно-стручних друштава, удружења и других организација који су у функцији унапређивања научноистраживачког рада, промоције и популаризације науке и технике и старања о очувању научне и технолошке баштине;
- 16) програми утврђени Стратегијом, као и други програми утврђени овим законом.

Програме из става 2. тач. 1) - 4) и 6) – 16) овог члана утврђује министар надлежан за научноистраживачку делатност (у даљем тексту: министар), уз претходно мишљење Националног савета за научни и технолошки развој, а програме из става 2. тачка 5) овог члана утврђује надлежни орган Српске академије наука и уметности, односно Матице српске.

Програми из става 2. овог члана, по правилу, доносе се за период од пет година, а Програм из тачке 1) реализује се у периоду до пет година, Програм из тачке 2) реализује се у периоду до три године, Програм из тачке 3) реализује се у периоду до једне године, а Програм из тачке 4) реализује се у периоду до десет година. Програме из тач. 1) и 2) утврђује министар за сваки нови циклус истраживања. Ако се програми из тач. 1) и 2), због објективних околности не реализују у утврђеним роковима,

министар може одлуком продужити реализацију програма највише за једну годину реализације.

За реализацију програма из става 2. овог члана, тач 1)-4) и тач 6)-16) Министарство расписује јавни конкурс, а остваривање и финансирање програма почиње, по правилу, почетком календарске године“.

Члан 3.

У члану 13. ст. 1, 2, 3, 4. и 5. мењају се и гласе:

„Национални савет има председника и дванаест чланова, из реда истраживача у звању научног саветника и редовног професора универзитета, академика и привредника.

Председника и чланове Националног савета именује и разрешава Влада, у складу са овим законом.

Влада именује председника Националног савета из реда редовних професора универзитета и научних саветника, на предлог министра.

У Национални савет Влада именује: три члана у звању научног саветника запослена у институтима, са листе кандидата коју предлаже Заједница института Србије, три члана у звању редовног професора запослена на универзитетима, са листе кандидата коју предлаже Конференција универзитета Србије, једног члана на предлог Српске академије наука и уметности, једног члана на предлог Матице српске, једног члана у звању научног саветника или редовног професора у војној научноистраживачкој установи Министарства одбране и Војске Србије на предлог Министарства одбране, три члана из реда истакнутих привредника са листе кандидата коју предлаже Привредна комора Србије.

Листе кандидата које предлажу Заједница института Србије, Конференција универзитета Србије и Привредна комора Србије садрже најмање троструко већи број кандидата од броја из става 4. овог члана које Влада именује у Национални савет“.

Став 10. мења се и гласи:

„Мандат председника и чланова Националног савета траје пет година. Председник и чланови Националног савета могу се именовати највише два пута, с тим што се први мандат рачуна од првог именовања из 2010. године“.

Став 11. мења се и гласи:

„Влада може разрешити члана Националног савета и пре истека мандата, и то:

- 1) на лични захтев;
- 2) ако не испуњава дужности члана Националног савета или нередовно долази на седнице или својим поступцима повреди углед те дужности;
- 3) на образложен захтев овлашћеног предлагача, односно надлежног органа Заједнице института Србије, Конференције универзитета Србије, Српске академије наука и уметности, Матице српске, Министарства одбране, Привредне коморе Србије и министарства надлежног за научноистраживачку делатност.

Члан 4.

У члану 14. после тачке 2) додају се следеће тачке:

„3) припрема и доставља Министарству извештај о оствареним резултатима после пет година реализације Стратегије, као и коначан извештај о реализацији Стратегије;

4) предлаже министру измене Стратегије;

5) даје претходно мишљење министру о предлозима кандидата за именовање чланова матичних научних одбора са листе кандидата, после спроведеног јавног позива“;

Постојеће тач. 3)-15) постају тачке 6)-18).

Члан 5.

У члану 19. став 2. мења се и гласи:

„Захтев за акредитацију могу поднети научноистраживачке организације, са својством правног лица, и то: институти, факултети, интегрисани универзитети, научноистраживачке организације из области одбране и Војске Србије и центри изузетних вредности. Захтев за акредитацију центра изузетних вредности који је у саставу научноистраживачке организације, без својства правног лица, подноси научноистраживачка организација у чијем је саставу центар изузетних вредности.

Члан 6.

Члан 24. мења се и гласи:

„Матични научни одбор има најмање седам, а највише 15 чланова, у зависности за коју се научну област, грану или дисциплину образује.

Председник, заменик председника и чланови матичног научног одбора су истраживачи у звању научног саветника или редовног професора универзитета.

Председника и чланове матичних научних одбора именује министар са листе кандидата, на основу претходног мишљења Националног савета.

Листа кандидата из става 4. овог члана утврђује се на основу јавног позива Министарства. Право да предлажу кандидате за чланове матичних научних одбора имају научна и наставно-научна већа научноистраживачке организације и истраживачи у научном, односно наставном звању.

Приликом именовања чланова матичних научних области води се рачуна о равномерној заступљености научних грана и дисциплина у оквиру научне области, као и о компетентности истраживача за научну област, грану и дисциплину за коју се образује матични научни одбор.

Мандат председника, заменика председника и чланова матичног научног одбора траје до пет година за матични научни одбор у области основних истраживања, а за матични научни одбор у области технолошког развоја до три године, у зависности од трајања реализације програма основних истраживања, односно програма у области технолошког развоја.

Заменика председника матичног научног одбора бирају чланови матичног научног одбора, већином гласова свих чланова матичног научног одбора.

Министар може разрешити председника и члана матичног научног одбора, и пре истека мандата из става 7. овог члана, и то: на лични захтев, ако не долази редовно на седнице или ако прекрши Пословник о раду матичног научног одбора.“

Члан 7.

У члану 25. тач. 5) и 6) бришу се.

Члан 8.

У члану 27. тачка 6) речи: „, из члана 10. став 2. тач. 1)-3) замењују се речима: „из члана 10. став 2. тач. 1)-4)“.

После тачке 6) додаје се тачка ба) која гласи:

„ба) доноси акт о категоризацији и рангирању научних часописа, на предлог комисије коју актом образује и именује чланове министар, из реда истраживача у научним и наставним звањима, водећи рачуна о равномерној заступљености научних области“;

Члан 9.

У члану 27г после става 2. додаје се нови став који гласи:

„Два члана управног одбора Центра из реда запослених, бирају се већином гласова свих запослених у Центру“.

Члан 10.

У члану 35. став 4. мења се и гласи:

„Када је оснивач института Република, акт о оснивању и укидању института доноси Влада. Када је оснивач института аутономна покрајина или јединица локалне

самоуправе, акт о оснивању и укидању института доноси покрајинска влада или градско, односно општинско веће“.

„Институт од националног значаја за Републику Србију

Члан 11.

У члану 46а став 1. мења се и гласи:

„Институт од националног значаја за Републику Србију (у даљем тексту: институт од националног значаја) је врхунска научноистраживачка установа од посебног националног значаја за једну или више сродних научних области која обавља истраживања од приоритетног значаја за научни, образовни, културни и укупни друштвено-економски развој Републике Србије“.

У ставу 2. речи: „Национални институт“ замењују се речима: „институт од националног значаја“.

У ставу 4. речи: „Национални институт“ замењују се речима: „институт од националног значаја“.

Члан 12.

Члан 46б мења се и гласи:

„Статус института од националног значаја може стећи научни, односно истраживачко-развојни институт, на начин и под условима прописаним овим законом.

Акт о стицању статуса института од националног значаја доноси Влада.

Институт који је стекао статус института од националног значаја уписује се у Регистар научноистраживачких организација Министарства.

Институт који је, у складу са овим законом, стекао статус института од националног значаја, уз назив института уноси и ознаку: „Институт од националног значаја за Републику Србију“.

Институт од националног значаја има органе у складу са овим законом.

Институт од националног значаја финансира се у складу са овим законом.

Члан 13.

Члан 46в мења се и гласи:

„Статус института од националног значаја може стећи научни, односно истраживачко-развојни институт, ако поред услова из члана 46а ст. 1. и 2. овог закона, испуњава и следеће услове:

- 1) да је уписан у Регистар научноистраживачких организација Министарства;
- 2) да је основан од стране Републике и послује средствима у јавној својини;
- 3) да обавља истраживања из научне области за коју је основан, најмање 20 година пре подношења пријаве (захтева) за акредитацију за стицање статуса института од националног значаја за Републику Србију;
- 4) има дугорочни програм научноистраживачког рада, усаглашен са циљевима и приоритетима који су утврђени Стратегијом;
- 5) резултатима научноистраживачког рада доприноси развоју науке, односно доприноси општем фонду знања, као и развоју технологије;
- 6) има успостављену и развијену међународну научну сарадњу;
- 7) у дужем временском периоду остварује међународно признате научне резултате;
- 8) има у радном односу са пуним радним временом најмање 100 истраживача у научним, односно наставним звањима, компетентних за област науке или научне дисциплине којима се бави;
- 9) има програм развоја образовног и научноистраживачког подмлатка;
- 10) има одговарајући простор, опрему и друга средства за остваривање програма од општег интереса и приоритетних програма који су утврђени Стратегијом;
- 11) има научно-информативну документацију или библиотечко-информациони центар“.

Члан 14.

Члан 46г мења се и гласи:

„Институт од националног значаја подлеже поступку акредитације (редовни и ванредни поступак), у складу са овим законом.

Захтев за акредитацију ради стицања статуса института од националног значаја може поднети научни, односно истраживачко-развојни институт који је уписан у Регистар научноистраживачких организација Министарства.

Испуњеност услова прописаних овим законом и актом којим се уређује вредновање научноистраживачког рада и поступак акредитације утврђује Одбор за акредитацију научноистраживачких организација и доноси позитивну или негативну одлуку о акредитацији института ради стицања статуса института од националног значаја.

На основу позитивне одлуке о акредитацији, а на предлог Министарства, Влада доноси акт о стицању статуса института од националног значаја.

Статус института од националног значаја, институт може изгубити ако престане да испуњава услове прописане овим законом, односно ако Одбор за акредитацију у редовном или ванредном поступку донесе негативну одлуку о акредитацији тог института.

Акт о одузимању статуса института од националног значаја доноси Влада, на предлог Министарства и негативне одлуке о акредитацији института коју је донео Одбор за акредитацију научноистраживачких организација.

Акт Владе о стицању или одузимању статуса института од националног значаја објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Члан 15.

У члану 48. после речи: „истраживачко-развојни институт“ додају се запета и речи: „институт од националног значаја“.

Члан 16.

У члану 53. став 1. речи: „националном институту“ замењују се речима: „институту од националног значаја“.

После става 2. брише се став 3. и додају се три нова става која гласе:

„У органе истраживачко-развојног института организованог као привредно друштво, у зависности од тога да ли је управљање једнодомно или дводомно, Влада одређује представнике сразмерно уделу државног капитала, тако што у скупштину одређује три своја представника из реда истраживача у научним или наставним звањима, компетентних за научну област којом се институт бави, два представника предлаже научно веће института из реда истраживача у научним или наставним звањима запослених у институту, а у надзорни одбор Влада одређује два своја представника из реда стручњака економско-финансијске струке, а једног представника предлаже научно веће института из реда лица економско-финансијске струке запослених у институту.

Мандат чланова скупштине и надзорног одбора института из става 1. овог члана траје пет година, са могућношћу још једног избора.

Директора истраживачко-развојног института организованог као привредно друштво, именује и разрешава скупштина института, на период од пет година, на основу јавног конкурса из реда лица у научном односно наставном звању“.

Члан 17.

У члану 54. став. 2. мења се и гласи:

„У научном и истраживачко-развојном институту већину чланова управног одбора које одређује Влада, као своје представнике морају чинити истраживачи у научним, односно наставним звањима, компетентни за област науке којом се институт бави“.

После става 2.. додаје се нови став 3. који гласи:

„У институту од националног значаја председник и чланови управног одбора су истраживачи у звању научног саветника или редовног професора универзитета, компетентни за област науке или научне дисциплине којима се институт бави“.

Став 4. се брише, а досадашњи ст. 3, 5, 6, 7. и 8. постају ст. 4, 5, 6, 7. и 8.

Члан 18.

У члану 56. став 3. мења се и гласи:

„За директора научног и истраживачко-развојног института може бити именовано лице у научног или наставном звању, а за директора института од националног значаја може бити именовано лице у звању научни саветник или редовни професор универзитета“.

После става 8. додају се два нова става која гласе:

„Управни одбор, на основу акта о давању претходне сагласности министра, доноси одлуку о именовању директора института и датуму ступања на дужност, у року од 15 дана од дана пријема акта министра о давању претходне сагласности.

Управни одбор је дужан да распише јавни конкурс за директора института, најмање три месеца, пре истека мандата директора института“.

У ставу 14. на крају текста после тачке додају се следеће речи: „Управни одбор подноси Министарству предлог за разрешење директора са образложењем и потребним доказима и документацијом који поткрепљују разлоге за разрешење директора института и мишљењем научног већа института, осим када директор поднесе лични захтев за разрешење“.

Досадашњи ст. 9,10, 11, 12, 13, 14. и 15. постају ст. 11, 12, 13, 14, 15, 16 и 17.

Члан 19.

После члана 56. додаје се нови члан 56а који гласи:

„Члан 56а

Директор института који је организован као установа:

- 1) представља и заступа институт;
- 2) организује и руководи радом института;
- 3) стара се о законитости и одговоран је за законит рад института;
- 4) извршава одлуке управног одбора института;
- 5) стара се о спровођењу научноистраживачке делатности и укупни рад института;
- 6) одговоран је за финансијско-материјално пословање института;
- 7) доноси акт о организацији и систематизацији радних места у институту и друга општа акта, у складу са законом и статутом института;
- 8) одлучује о правима и обавезама запослених у институту, у складу са законом којим се уређује рад и овим законом;

Када није именован директор института, вршилац дужности обавља послове из става 1. овог члана за период на који је именован“.

Члан 20.

У члану 57. став 1. мења се и гласи:

„Када директору института престане мандат од четири године на који је именован, а управни одбор по расписаном јавном конкурс у није предложио кандидата за директора института или када је директор разрешен дужности пре истека мандата или када министар актом одбије да да претходну сагласност на одлуку управног одбора института којом се предлаже директор института, управни одбор, уз сагласност министра, именује вршиоца дужности директора на период од шест месеци и у том року управни одбор је дужан да распише јавни конкурс и именује директора института.“

Став 4. мења се и гласи:

„За вршиоца дужности директора научног и истраживачког-развојног института може бити именовано лице у научног, односно наставном звању, а за вршиоца дужности директора института од националног значаја може бити именовано лице у звању научног саветника или редовног професора универзитета“.

Члан 21.

У члану 58. став 2. речи: националног института“ замењују се речима: института од националног значаја“.

Став 7. мења се и гласи:

„Научно веће института од националног значаја мора имати најмање 30 истраживача у звању научног саветника или редовног професора, запослених у институту од националног значаја када утврђује предлог за стицање научних звања (компетентно научно веће)“.

У ставу 8. речи: „националног института“ замењују се речима: „института од националног значаја“.

Члан 22.

У члану 58. став 1. речи: „националног института“ замењују се речима: „института од националног значаја“.

Члан 23.

У члану 59. став 1. тачка 7) мења се и гласи:

„Даје мишљење управном одбору о кандидатима за директора научног, истраживачко-развојног института и института од националног значаја, као и мишљење о разрешењу директора наведених института“.

Члан 24.

У члану 70. ст. 1, 2. и 3. мењају се и гласе:

„Звање истраживач-приправник стиче кандидат које има завршене академске студије са укупно 300 ЕСП бодова, са просечном оценом најмање осам (8) и има уписане докторске студије. Истраживач- приправник бира се на период од три године, без права на реизбор, а звање стиче одлуком научног већа института, односно наставно-научног већа факултета, на основу извештаја комисије коју је то веће

Звање истраживач-сарадник може стећи кандидат које је у статусу студента докторских студија, има пријављен докторат или степен магистра, а које је претходне нивое студирања завршило са укупном просечном оценом најмање осам (8) бави се научноистраживачким радом и има бар један објављен рецензиран научни рад. Истраживач-сарадник бира на период од три године, без права на реизбор, а звање стиче одлуком научног већа института или наставно-научног већа факултета, на основу извештаја комисије коју је то веће именovalo.“

У ставу 6. тачка 8) бришу се запета и речи: „руковођење пројектима“.

У ставу 7. тачка 8) после речи: „руковођење пројектима“, додају се речи: „или подпројектима“.

Члан 25.

У члану 86. ст. 1. и 2. мењају се и гласе:

„Звање научног сарадника и вишег научног сарадника стиче се за период од пет година, без ограничења броја реизбора, а звање научног саветника је трајно.

Реизбор је поступак поновног стицања истог научног звања за кандидате који нису стекли више научно звање. Ближи услови за реизбор, као и поступак реизбора уређу се актом о поступку и начину вредновања, и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача из члана 14. став 1. тачка 7) овог закона.

У ставу 4. речи: „у прописаним роковима“ бришу се.

Члан 26.

У члану 87. речи: „из члана 86. ст. 1-3 овог закона”, замењују се речима „важећег звања”.

Члан 27.

Члан 88. мења се и гласи:

„Научно, односно истраживачко звање може се одузети:

1) ако се сазнају нове чињенице, односно појаве докази из којих произлази да у тренутку избора у звање кандидат није испуњавао услове прописане овим законом и актом о поступку и начину вредновања, и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача који је био на снази у моменту избора у звање;

2) ако се утврди да научни радови на основу којих је кандидат изабран у звање представљају плагијат или садрже другу врсту етичких огрешења (радови су погрешни, а нису дате накнадне исправке и др.).

Поступак одузимања научног звања спроводи Комисија за стицање научних звања, а поступак одузимања истраживачког звања спроводи надлежни матични научни одбор (у даљем тексту: надлежна тела).

Поступак одузимања истраживачког, односно научног звања може покренути научно веће института, односно наставно-научно веће факултета, као и лице које има докторат наука и лице које има истраживачко, односно научно звање.

Поступак из става 3. овог члана покреће се подношењем образложеног захтева Одбору за научни интегритет, са приложеним доказима и документацијом којима се поткрепљују чињенице за одузимање звања.

Ако Одбор за научни интегритет утврди да постоје релевантне чињенице из тач 1) и 2) овог члана за одузимање звања, доноси закључак о спровођењу поступка за одузимање звања, а образложени захтев, са документацијом, као и закључак о спровођењу поступка за одузимање звања прослеђује Комисији за стицање научног звања, односно надлежном матичном научном одбору, у зависности да ли је поступак покренут за одузимање научног или истраживачког звања.

Надлежна тела из става 3. овог члана, дужна су да у року од 60 дана од дана пријема Закључка Одбора за научни интегритет о покретању поступка за одузимање звања и образложеног захтева, са доказима и документацијом, донесу одговарајућу одлуку. Одлука може бити позитивна којом се усваја захтев за одузимање звања или негативна којом се захтев за одузимање звања одбија као неоснован. Одлука надлежних тела доставља се подносиоцу предлога за одузимање звања и Одбору за научни интегритет.

Одлука о одузимању звања коју донесу надлежна тела из става 3. овог члана је коначна, а против те одлуке лице коме је одузето звање може покренути управни спор у року од 15 дана од дана пријема одлуке.

Уколико се донесе коначна одлука о одузимању звања, даном коначности исте, лице коме је одузето звање брише се из Регистра истраживача и престаје му право на пројектно финансирање по основу научноистраживачког рада, и распоређује се на упражњено радно место које одговара његовој стручној спреми, у складу са општим актом института, а ако таквог радног места нема, престаје му радни однос у институту”.

Члан 28.

После члана 88. додају се наслов и чланови 88а и 88б који гласе:

„Одбор за научни интегритет

Члан 88а

Национални савет доноси Кодекс понашања у научноистраживачком раду (у даљем тексту: Кодекс)

Кодекс дефинише принципе интегритета у научноистраживачком раду у циљу очувања достојанства професије, развијања и унапређивања морално-етичких вредности, заштите вредности знања и уважавања и подизања свести о одговорности истраживача у научноистраживачком раду.

Ради праћења и спровођења норми Кодекса из става 1. овог члана, Министарство образује Одбор за научни интегритет.

Одбор за научни интегритет има председника и 12 чланова, из реда истраживача у звању научног саветника и редовног професора универзитета и академика.

Председника и чланове Одбора за научни интегритет именује и разрешава министар.

У Одбор за научни интегритет министар именује: шест чланова на предлог Заједнице института Србије, шест чланова на предлог Конференције универзитета Србије, а једног члана предлаже Српска академија наука и уметности.

Председника Одбора за научни интегритет министар именује из реда предложених чланова из става 6. овог члана.

Мандат председника и чланова Одбора за научни интегритет траје четири године, са могућношћу још једног избора.

Председник и члан Одбора за научни интегритет може бити разрешен и пре истека мандата, и то: на лични захтев, на образложени захтев овлашћеног предлагача или образложени захтев већине од укупног броја чланова Одбора за научни интегритет.

Одбор за научни интегритет доноси пословник о раду којим се уређује поступак и начин одлучивања у случају нарушавања правила добре научне праксе, утврђене Кодексом из става 1. овог члана, као и друга питања од значаја за рад Одбора за научни интегритет.

Члан 88б

Одбор за научни интегритет, у случају кад утврди да лице-истраживач крши правила и норме Кодекса понашања у научноистраживачком раду, овлашћен је да:

- 1) изриче јавну опомену;
 - 2) доноси закључак о покретању поступка за одузимање истраживачког, односно научног звања, по захтеву научног већа института, односно наставно-научног већа факултета и лица која имају докторат наука или истраживачко, односно научно звање;
 - 3) предложи забрану учешћа у раду тела која су задужена за старање о квалитету научноистраживачког рада (Комисији за избор у звања, Одбору за акредитацију научноистраживачких организација, матичним научним одборима и др.);
 - 4) предложи забрану коришћења средстава за науку и истраживање опредељена према прописима о научноистраживачкој делатности, на пројектима Министарства, која забрана важи до два пројектна циклуса.
- Коначну одлуку о предлозима Одбора за научни интегритет из тач. 3) и 4) овог члана доноси Министарство.

Члан 29.

У члану 91. став 1. речи: „националном институту“ замењују се речима: „институту од националног значаја“.

Члан 30.

У члану 92. став 1. речи: „националном институту“ замењују се речима: “институту од националног значаја“.

Члан 31.

У члану 93. став 2. мења се и гласи:

„Истраживачу из става 1. овог члана у звању научног саветника који је у току радне каријере постигао врхунске међународно признате научне резултате и у последњих пет година рангиран је у највише категорије истраживача, према критеријумима Министарства, на предлог научног већа може бити продужен радни однос до навршених 67 година живота, уз претходно прибављено мишљење надлежног матичног научног одбора“

После става 2. додаје се нови став 3. који гласи:

„Одлуку о продужењу радног односа истраживача из става 2. овог члана доноси директор института, а одлуку о продужетку радног односа истраживача који је на дужности директора института доноси управни одбор института, на основу претходно прибављеног мишљења надлежног матичног научног одбора“.

Досадашњи став 3 постаје став 4.

Члан 32.

У члану 98. став 1. мења се и гласи:

„Програм основних истраживања и усмерених основних истраживања, Програм истраживања у области технолошког развоја, Програм трансфера знања и технологија и подстицања примене резултата научноистраживачког рада и Програм дугорочних истраживања од националног и стратешког интереса за Републику Србију финансирају се путем пројектног финансирања“.

Став 5. мења се и гласи:

„Финансирање програма из става 1. овог члана врши се у складу са актом о избору, вредновању и финансирању који доноси министар, за сваки нови циклус истраживања“.

У члану 98. ст. 6. и 7. бришу се.

Члан 33.

У члану 102. став 1. мења се и гласи:

„Финансирање научноистраживачког рада центра изузетних вредности врши се у складу са актом о критеријумима и мерилима за додељивање, потврђивање и финансирање центра изузетних вредности који доноси Национални савет“.

Члан 34.

У члану 104. став 1. мења се и гласи:

„За финансијска средства из буџета Републике намењена реализацији програма од општег интереса утврђених у члану 10. Овог закона конкуришу, под једнаким условима, научноистраживачке организације које су уписане у Регистар научноистраживачких организација, а истраживачко-развојни центри и иновациони центри који су основани и обављају делатност у складу са законом којим се уређује иновациона делатност могу конкурисати за програме од општег интереса, осим за Програм основних истраживања и усмерених основних истраживања и Програм дугорочних истраживања од националног и стратешког значаја за Републику Србију“.

У ставу 2. речи: „лица која су завршила основне студије и настављају усавршавање на магистарским, дипломским академским, специјалистичким академским студијама“ замењују се речима: „лица која су завршила основне академске студије и мастер академске студије, као и интегрисане студије“.

Став 3. Мења се и гласи:

„За финансијска средства из буџета Републике намењена реализацији програма од општег интереса утврђених у члану 10. Тачка 14) овог закона могу

конкурсати издавачке организације у сарадњи са научноистраживачким организацијама које су уписане у Регистар научноистраживачких организација и научно-стручна друштва, а за програм утврђен у тачки 15) могу конкурсати научна и научно-стручна друштва, организације у области јавног информисања, као и друге организације и удружења која промовишу и популаризују науку, а што се дефинише наведеним програмом“.

Члан 35.

У члану 107а став 1. речи: „члана 11.“ замењују се речима: „члана 30.).

Члан 36.

У члану 109. после става 4. додаје се нови став који гласи:

„Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе могу да распишу конкурсе и за друге програме и пројекте од регионалног значаја, усаглашене са њиховим развојним и програмским документима, и ако за реализацију тих програма и пројеката имају обезбеђена сопствена финансијска средства у целости“.

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 37.

„Институти који су уписани у Регистар научноистраживачких организација у складу са Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка и 18/10) дужни су да усагласе статут и друге опште акте са овим законом у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.”

Члан 38.

Влада ће донети Стратегију научног и технолошког развоја Републике Србије најкасније до 30. септембра 2015. године.

Члан 39.

Министар ће донети подзаконске акте прописане овим законом у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Програме од општег интереса, утврђене у члану 2. став 2. тач. 1)-4) овог закона, министар ће утврдити и донети подзаконски акт о избору, вредновању научноистраживачких резултата и финансирање наведених програма у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Програми из става 2. овог члана финансираће се од 1. јануара 2016. године.

Министар ће донети акт о поступку и начину вредновања, и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача у року од два месеца од дана на ступању овог закона.

До доношења акта из става 3. овог члана, примењиваће се Правилник о поступку и начину вредновања, и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача („Службени гласник РС“, број 38/08).

Члан 40.

Влада ће именовати председника и чланове Националног савета у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Министар ће именовати председника и чланове матичних научних одбора у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Даном доношења акта из става 2. овог члана, председнику и члановима матичних научних одбора, именованим у складу са Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС“, бр. 110/05, 50/06-исправка и 18/10), престаје мандат.

Члан 41.

Поступци који су започети за стицање научних звања, односно истраживачких звања, према прописима који су важили до ступања на снагу овог закона, окончаће се по тим прописима, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона. После тог рока, започети и нови поступци за стицање научних звања, окончаће се у складу са овим законом и актом из члана 39. став 3. овог закона.

Лица која су стекла научноистраживачка звања по Закону о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр.110/05, 50/06-исправка и 18/10) и Закону о војним школама и војним научноистраживачким установама, („Службени лист СРЈ”, бр. 80/94 и 74/99 и „Службени лист СЦГ”, број 44/05), задржавају то звање за период на који су изабрана.

Члан. 42.

Овлашћује се Законодавни одбор Народне скупштине да утврди пречишћени текст Закона о научноистраживачкој делатности.

Члан 43.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I

Уставни основ за доношење закона

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 12. Устава Републике Србије, којим је дато овлашћење Републици да уређује и обезбеђује развој Републике Србије, политику и мере за подстицање равномерног развоја појединих делова Републике Србије, укључујући и развој недовољно развијених подручја; организацију и коришћење простора, научно-технолошки развој; тачки 17. којим је дато овлашћење Републици да уређује и обезбеђује друге односе од интереса за Републику, у складу с Уставом; у члану 73. којим је прописано: „Научно и уметничко стваралаштво је слободно. Ауторима научних и уметничких дела јемче се морална и материјална права, у складу са законом. Република Србија подстиче и помаже развој науке, културе и уметности.”

II

Разлози за доношење закона

Измене и допуне закона који регулише научноистраживачку делатност омогућиће: доношење нове Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од десет година, с обзиром да је то дугорочни стратешки документ; имплементацију стратешких националних приоритета у домену науке, технологије и иновација, кроз дефинисање нових истраживачких програма од општег интереса; расписивање конкурса за нови пројектни циклус истраживања и доношење подзаконских аката о њиховој реализацији и финансирању; усаглашавање са другим системским законима којима се уређује рад, високо образовање и др. Примена закона омогућиће и рационализацију мреже научноистраживачких организација, бољу сарадњу института и факултета, партнерство са друштвом кроз популаризацију науке, партнерство са привредом кроз заједничке пројекте, партнерство са међународним организацијама на реализацији заједничких програма, партнерство са другим министарствима у реализацији капиталних пројеката од стратешког значаја.

Циљеви који се постижу доношењем овог закона јесу: 1) унапређење квалитета научноистраживачког рада; 2) примена резултата истраживања; 3) ефикаснији и делотворнији рад тела, комисија и организација у систему научноистраживачке делатности; 4) побољшање ефикасности алокације и употребе свих научноистраживачких и развојних ресурса; 5) изградња и даљи развој иновативног друштва заснованог на знању.

III

Објашњење основних правних института и појединачних решења

У члану 1. Нацрта закона о изменама и допунама Закона о научноистраживачкој делатности (у даљем тексту: Нацрт закона) прописано је да се Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије доноси за период од најмање пет година, а највише десет година, а измене Стратегије врше се по поступку предвиђеном за њено доношење.

Одредбама члана 2. редефинисан је члан 10. Закона о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка и 18/10), тако што су дефинисани сви програми од општег интереса за Републику Србију. Уведени су нови програми, као што су: Програм основних истраживања и усмерених основних истраживања, уместо Програма основних истраживања, Програм дугорочних истраживања од националног и стратешког значаја за Републику Србију, неки програми су прецизније дефинисани, а Програм суфинансирања интегралних и

интердисциплинарних истраживања је брисан, јер у пракси није дао очекиване и жељене резултате у протеклом петогодишњем периоду реализације. Програме од општег интереса, осим Програма научноистраживачког рада Српске академије наука и уметности и Програма научноистраживачког рада Матице српске, доноси министар надлежан за научноистраживачку делатност (у даљем тексту: министар), уз претходно прибављено мишљење Националног савета за научни и технолошки развој. У ставу 4. овог члана прописано је да се програми од општег интереса за Републику, по правилу, доносе за период од пет година. Ново решење је да се Програм основних истраживања и усмерених основних истраживања доноси, односно реализује у периоду до пет година, Програм истраживања у области технолошког развоја у периоду до три године, Програм трансфера знања и технологија и подстицања примене резултата научноистраживачког рада у периоду до једне године, а Програм дугорочних научних истраживања од националног и стратешког интереса за Републике Србију реализује се у периоду до десет година. Ако се програми из области основних истраживања и области технолошког развоја (програми из тач. 1) и 2), због објективних околности не реализују у утврђеним роковима, министар може одлуком продужити реализацију програма највише за једну годину реализације, одредба је овог члана.

У члану 3. Нацрта закона уређена је материја која се односи на састав, број и начин избора чланова Националног савета за научни и технолошки развој Републике Србије (у даљем тексту: Национални савет). Наиме, Нацртом закона регулисано је да Национални савет има председника и дванаест чланова, из реда академика, истраживача у звању научног саветника и редовног професора универзитета и привредника које именује Влада, и то: три члана у звању научног саветника запослена у институтима, са листе кандидата коју предлаже Заједница института Србије, три члана у звању редовног професора запослена на универзитетима, са листе кандидата коју предлаже Конференција универзитета Србије, једног члана на предлог Српске академије наука и уметности, једног члана на предлог Матице српске, једног члана у звању научног саветника или редовног професора у војној научноистраживачкој установи Министарства одбране и Војске Србије на предлог Министарства одбране и три члана са листе кандидата коју предлаже Привредна комора Србије. Новина је, у односу на постојећа законска решења, што листе кандидата које предлажу Заједница института Србије, Конференција универзитета Србије и Привредна комора Србије садрже најмање троструко већи број кандидата од броја које Влада именује у Национални савет, чиме се омогућава Влади да са листа овлашћених предлагача има већи број кандидата за избор, односно именовање чланова Националног саветаје. Очекује се ефикаснији и делотворнији рад овог тела. Мандат председника и чланова Националног савета ограничен је на два избора, почев од првог именовања из 2010. године.

Одредбама члана 4. Нацрта закона допуњена је надлежност Националног савета тако што Национални савет, поред осталог, припрема и петогодишњи и коначни извештај о оствареним резултатима Стратегије, предлаже министру, по потреби, измене Стратегије и даје мишљење министру о кандидатима за чланове матичних научних одбора, са листе кандидата овлашћених предлагача, после спроведеног јавног позива.

У члану 5. Нацрта закона прецизирано које научноистраживачке организације могу поднети захтев за акредитацију Одбору за акредитацију научноистраживачких организација. То су научноистраживачке организације са својством правног лица: институти, факултети, интегрисани универзитети, научноистраживачке организације из области одбране и Војске Србије и центри изузетних вредности. Захтев за акредитацију центра изузетних вредности који је у саставу научноистраживачке организације, без својства правног лица, подноси научноистраживачка организација у чијем је саставу центар изузетних вредности.

Одредбама члана 6. уређена је материја која се односи на матичне научне одборе, а нова решења у односу на постојећа су: матични научни одбор има најмање седам, а највише 15 чланова; председника и чланове именује министар са листе кандидата, уз прибављено мишљење Националног савета.; листа кандидата утврђује се на основу јавног позива Министарства; право да предлажу кандидате за чланове матичних научних одбора имају, поред научних и наставно научних већа и појединци - истраживачи у научном или наставном звању; мандат председника, заменика председника и чланова матичног научног одбора у основним истраживањима траје до пет година, а за матичне научне одборе у области технолошког развоја мандат траје до три године. На овај начин смањиће се број чланова матичних научних одбора (сада их има укупно 249), а планира се и смањење броја матичних научних одбора, ради рационализације и оперативнијег рада одбора.

Одредбама чл. 11, 12, 13. и 14. Нацрта закона уређена је, на нов начин, материја која се односи на институте од националног значаја за Републику Србију. Суштинска новина је што се наведеним одредбама уређује статус, односно стицање статуса института од националног значаја за Републику Србије (у даљем тексту: институт од националног значаја), а не оснивање новог института, како је то прописано постојећим законским решењима. Статус института од националног значаја стиче се актом Владе, на предлог Министарства, уз претходно спроведен поступак акредитације. Поступак акредитације спроводи Одбор за акредитацију научноистраживачких организација. Захтев за акредитацију ради стицања статуса института од националног значаја могу поднети научни и истраживачко-развојни институт са својством правног лица и који су уписани у Регистар научноистраживачких организација који води Министарство. Услови за акредитацију ради стицања статуса института од националног значаја прописани су у члану 9. Нацрта закона. Статус института од националног значаја институт може изгубити ако престане да испуњава, Законом прописане услове, односно ако Одбор за акредитацију донесе негативну одлуку о акредитацији института у редовном или ванредном поступку. Акт о одузимању статуса института од националног значаја, такође, доноси Влада, на предлог Министарства. Акт Владе о стицању статуса института од националног значаја и акт Владе о одузимању статуса института од националног значаја објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије“.

У члану 16. регулисана је материја која се односи на органе истраживачко-развојног института који организован као привредно друштво. Имајући у виду да Законом о привредним друштвима није прописан број чланова скупштина и надзорних одбора које одређује Влада, као своје представнике, нити трајање мандата наведених органа, као и директора, Нацртом закона, као посебним законом, с обзиром на специфичност института који су организована као привредна друштва, а која обављају научноистраживачку делатност, прописана су нова решења, и то: у органе истраживачко-развојног института организованог као привредно друштво, Влада одређује представнике сразмерно уделу државног капитала, тако што у **скупштину** одређује три своја представника из реда истраживача у научним или наставним звањима, компетентних за научну област којом се институт бави, два представника предлаже научно веће института из реда истраживача у научним или наставним звањима запослених у институту, а у надзорни одбор Влада одређује два своја представника из реда стручњака економско-финансијске струке, а једног представника предлаже научно веће института из реда лица економско-финансијске струке запослених у институту. Мандат чланова скупштине и надзорног одбора института траје пет година, са могућношћу још једног избора. Директора истраживачко-развојног института организованог као привредно друштво, именује и разрешава скупштина института, на период од четири године, на основу јавног конкурса из реда лица у научном, односно наставном звању.

Одредбама чл. 17, 18. и 19. прецизиране су одредбе које се односе на избор, именовање и разрешење директора и в.д. директора института који су организовани као установе (научни, истраживачко-развојни и институт од националног значаја), овлашћења директора, односно в.д. директора. Кандидати за директора научног и

истраживачко-развојног института морају имати научно звање, а кандидат за директора института од националног значаја мора бити у звању научног саветника или редовног професора. Нацрт закона садржи и одредбе које се односе на чланове управних одбора погледу научних, односно наставних звања. Сви чланови управног одбора института од националног значаја морају бити у звању научног саветника или редовног професора. Прописана је и надлежност директора института који су основани као установе у члану 18. Нацрта закона. Директор: 1) представља и заступа институт; 2) организује и руководи радом института; 3) стара се о законитости и одговоран је за законит рад института; 4) извршава одлуке управног одбора института; 5) стара се о спровођењу научноистраживачке делатности и укупни рад института; 6) одговоран је за финансијско-материјално пословање института; 7) доноси акт о организацији и систематизацији радних места у институту и друга општа акта, у складу са законом и статутом института; 8) одлучује о правима и обавезама запослених у институту, у складу са законом којим се уређује рад и овим законом. Када није именован директор института, вршилац дужности обавља послове директора института за период на који је именован, одредба је члана 19. Нацрта закона.

Члан 20. садржи одредбе које се односе на именовање вршиоца дужности директора института. Наиме, када директору института престане мандат од четири године на који је именован, а управни одбор по расписаном јавном конкурс у није предложио кандидата за директора института или када је директор разрешен дужности пре истека мандата или када министар актом одбије да да претходну сагласност на одлуку управног одбора института којом се предлаже директор института, управни одбор, уз сагласност министра, именује вршиоца дужности директора на период од шест месеци и у том року управни одбор је дужан да распише јавни конкурс и именује директора института, одредба је овог члана. Поред тога, у овом члану прописано је да за вршиоца дужности директора научног и истраживачког-развојног института може бити именовано лице у научно, односно наставном звању, а за вршиоца дужности директора института од националног значаја може бити именовано лице у звању научног саветника или редовног професора универзитета.

Одредбама члана 24. Нацрта закона дефинисано је звање истраживача-приправника и звање истраживача-сарадника, као и начин стицања тих звања. Значајна новина је што се звање научног сарадника и звање вишег научног сарадника стичу на период од пет година, без ограничења броја реизбора. Према постојећим решењима наведени истраживачи су имали право на два реизбора у исто звање.

У члану 26. прецизиране су одредбе које се односе на поступак одузимања истраживачких, односно научних звања. Поступак одузимања научног звања спроводи Комисија за стицање научних звања, а поступак одузимања истраживачког звања спроводи надлежни матични научни одбор. Поступак одузимања звања може покренути научно веће института, односно наставно-научно веће факултета, као и лице које има докторат наука и лице које има истраживачко, односно научно звање, подношењем образложеног захтева Одбору за научни интегритет, са приложеним доказима и документацијом којима се поткрепљују чињенице за одузимање звања.

На основу Закључка Одбора за научни интегритет о покретању поступка за одузимање звања и образложеног захтева, са доказима и документацијом, Комисија за стицање научних звања, односно надлежни матични научни одбор спроводе поступак и могу да донесу одлуку којом се усваја захтев за одузимање звања или којом се захтев за одузимање звања одбија, као неоснован. Уколико се донесе коначна одлука о одузимању звања, даном коначности исте, лице коме је одузето звање брише се из Регистра истраживача и престаје му право на пројектно финансирање по основу научноистраживачког рада, и распоређује се на упражњено радно место које одговара његовој стручној спреми, у складу са општим актом института, а ако таквог радног места нема, престаје му радни однос у институту.

Нацртом закона се, први пут, одредбама члана 27. уређује материја која се односи на етику и етичко понашање у научноистраживачком раду и образује

Одбор за научни интегритет. Национални савет доноси Кодекс понашања у научноистраживачком раду који дефинише принципе интегритета у научноистраживачком раду у циљу очувања достојанства професије, развијања и унапређивања морално-етичких вредности, заштите вредности знања и уважавања и подизања свести о одговорности истраживача у научноистраживачком раду. Ради праћења и спровођења норми Кодекса, Министарство образује Одбор за научни интегритет који има председника и 12 чланова, из реда истраживача у звању научног саветника и редовног професора универзитета и академика. У Одбор за научни интегритет министар именује: шест чланова на предлог Заједнице института Србије, шест чланова на предлог Конференције универзитета Србије, а једног члана предлаже Српска академија наука и уметности. Одбор за научни интегритет доноси пословник о раду којим се уређује поступак и начин одлучивања у случају нарушавања правила добре научне праксе, утврђене Кодексом понашања у научноистраживачком раду, као и друга питања од значаја за рад Одбора за научни интегритет.

Када Одбор за научни интегритет утврди да лице-истраживач крши правила и норме Кодекса понашања у научноистраживачком раду, овлашћен је да: 1) изриче јавну опомену; 2) доноси закључак о покретању поступка за одузимање истраживачког, односно научног звања, по захтеву научног већа института, односно наставно-научног већа факултета и лица која имају докторат наука или истраживачко, односно научно звање; 3) предложи забрану учешћа у раду тела која су задужена за старање о квалитету научноистраживачког рада (Комисији за избор у звања, Одбору за акредитацију научноистраживачких организација, матичним научним одборима и др.); 4) предложи забрану коришћења средстава за науку и истраживање опредељена према прописима о научноистраживачкој делатности, на пројектима Министарства, која забрана важи до два пројектна циклуса. Коначну одлуку о предлозима Одбора за научни интегритет из тач. 3) и 4) доноси Министарство.

У члану 31. прецизиране су одредбе које се односе на продужење радног односа истраживача у звању научног саветника који је запослен у институт, до навршених 67 година живота. Наиме, истраживачу у звању научног саветника који је у току радне каријере постигао врхунске међународно признате научне резултате и у последњих пет година рангиран је у највише категорије истраживача, према критеријумима Министарства, на предлог научног већа може бити продужен радни однос до навршених 67 година живота, уз претходно прибављено мишљење надлежног матичног научног одбора, одредба је овог члана.

Одредбама члана 34. прецизирано је који правни субјекти и физичка лица могу да конкуришу за реализацију програма од општег интереса за Републику Србију. Задржан је модел пројектног финансирања за четири истраживачка програма од општег интереса, као и институт јавног конкурса (транспарентност).

У члану 36. Нацрта закона дата је могућност да аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе могу да распишу конкурсе и за друге програме и пројекте од регионалног значаја, усаглашене са њиховим развојним и програмским документима, и ако за реализацију тих програма и пројеката имају обезбеђена сопствена финансијска средства у целости.

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Одредбама чл. 37-41. уређена су питања правног режима усаглашавања са одредбама Закона, рокови за доношење Стратегије, подзаконских аката, као и рокови за именовање чланова Националног савета и матичних научних одбора. Влада ће донети Стратегију научног и технолошког развоја Републике Србије најкасније до 30.

септембра 2015. године. Програме од општег интереса, утврђене у члану 2. став 2. тач. 1)-4) овог закона, министар ће утврдити и донети подзаконски акт о избору, вредновању научноистраживачких резултата и финансирање наведених програма у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона, а финансирање наведених програма почеће од 1. јануара 2016. године. Влада ће именовати председника и чланове Националног савета у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона. Министар ће именовати председника и чланове матичних научних одбора у року од 60 дана месеци од дана ступања на снагу овог закона.

IV

Финансијска средства потребна за спровођење закона

Средства за спровођење овог закона обезбеђују се у буџету Републике Србије.

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.

V

Анализа ефеката закона

За овај закон није потребно извршити анализу ефеката закона, с обзиром на то да се њиме не стварају обавезе за привредне субјекте.

Наиме, предложена решења односе се, пре свега, на истраживаче, научноистраживачке организације, тела (Национални савет и матични научни одбори), органе управљања у институту, затим, на доношење Стратегије, програма од општег интереса за Републику Србију и подзаконских аката за реализацију и финансирање тих програма. У највећој мери, предложеним решењима се прецизирају и конкретизују поједина законска решења која се нису показала довољно ефикасним у пракси.

VI

Разлози за доношење закона по хитном поступку

Разлози за доношење Закона о изменама и допунама Закона о научноистраживачкој делатности по хитном поступку јесу: доношење нове Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од десет година; доношење истраживачких програма од општег интереса, као и подзаконских аката о реализацији и финансирању тих програма; расписивање конкурса за нови циклус истраживања у науци и технолошком развоју; именовање председника и чланова Националног савета за научни и технолошки развој у новом петогодишњем мандату; образовање и именовање чланова матичних научних одбора. Доношењем овог закона по хитном поступку обезбедиле би се правне претпоставке благовремене примене његових решења.

